

STEREOTYPER OG FORDOMME

ØVELSE: HVAD JEG VED, OG HVAD JEG HAR HØRT

MÅLGRUPPE	Udskolingen og gymnasiet
FORMÅL	Eleverne får blik for brugen af stereotyper og de u hensigtsmæssigheder, der er forbundet med stereotyper. De lærer at forstå, hvor ofte vi bruger stereotyper, når vi tænker på eller snakker om mennesker og grupper, som vi ikke identificerer os med.
FORLØB OG TIDSFORBRUG	To lektioner Øvelsen kan med fordel kombineres med øvelsen "Hvad er kultur," der giver en forståelse for begrebet "kultur".
FORBEREDELSE	Forbered flip-over-plancher (en pr. 2-3 elever), som eleverne skal udfylde i løbet af lektionen. Hæng flip-overs op på væggen med mellemrum. Fold papiret, så "titlen" ikke er synlig.

FLIP-OVERS	Øverst på hver flip-over skriver du en titel (du kan også bruge billeder) - en gruppe eller type, som du forventer, at eleverne har en mening om. Forsøg at få forskellige aspekter såsom alder, etnicitet, socioøkonomisk stilling, erhverv, køn m.m. med.
EKSEMPLER	Teenagedreng, hjemløs, fodboldpige, skuespiller, kontanthjælpsmodtager, direktør, politiker, handicappet, pensionist, homoseksuel, svensker, muslim, kristen, præst, dansker m.fl.
OBS!	Du kan bruge forskellige religioner, nationaliteter, erhvervs-kategorier, interesser mv. Du skal dog være parat til at håndtere eventuelle diskussioner og følelser, det kan fremprovokere at tale om stereotyperne, der er forbundet med hver gruppe, du bruger.

Gennemførelse

1. Præsenter formålet med lektionen.
2. Begynd lektionen med en kort diskussion om, hvad kultur er, og hvordan kultur påvirker vores adfærd.

Har I tidligere gennemført lektionen "Hvad er kultur" med isbjerget som metafor, så referer tilbage til den.

I diskussionen om kultur er det vigtigt at få følgende med:

- o Vi tillærer os kultur helt fra fødslen fra vores forældre, andre voksne og børn omkring os, tv, bøger, film, skolen, klubber etc.
- o Vores egen kultur er ofte noget, vi ikke tænker på. Den er der bare som det naturlige. Det er ikke skrevet ned, hvordan vi skal opføre os i bestemte situationer. Det er noget, "vi bare ved".
- o Vi sætter sjældent spørgsmålstegn ved de kulturelle normer, vi er vokset op med. Det sker som oftest først, når vi møder andre kulturer og måder at gøre tingene på.

3. Fortæl eleverne at de nu skal gå rundt til de forskellige flip-overs og skrive noget, de ved eller har hørt om den gruppe/type, som står på flip-overen.

Der skal være tid nok til, at alle kan skrive noget på alle flip-overs.

4. Eleverne skal nu gå rundt og læse, hvad der er skrevet om hver gruppe/type. Alternativt kan eleverne opdeles i små grupper af 2-3 personer, som hver har ansvaret for at fortælle, hvad der står på en flip-over.

5. Diskuter i klassen:

- o Er alle enige om alt, hvad der er skrevet om de forskellige grupper/typer?
- o Er der noget om en gruppe, som ikke er korrekt? Hvor kan den idé komme fra/hvor har man hørt dette?

6. Bed eleverne om at beskrive, hvad en stereotyp er.

En stereotyp er:

- o *Et dybt forankret præ-koncept for en person eller gruppe.*
- o *Ofte spredt/velkendt i samfundet.*
- o *En stærkt forenklet beskrivelse af en gruppe, der kan være både positiv og negativ.*
  - o *En positiv stereotyp kan være, at musikere er rige og lever dejlige liv.*
  - o *En negativ stereotyp er, at teenagere altid er dovne.*
- o *En generalisering, der tildeler alle individer i en gruppe den samme adfærd, kvalitet, udseende eller lignende – den levner ikke plads til nuanceringer.*

Stereotyper opstår ofte om grupper/typer, som vi ikke kender. Det er derfor som oftest baseret på noget, man har hørt, fremfor noget man selv har oplevet.

7. Spørg eleverne, hvilke risici der er ved at bruge stereotyper?
  - o Folk sættes i kasser, og vi ser ikke individerne, og hvordan de adskiller sig fra hinanden. Nuancerne forsvinder.
  - o At vi kun ser de forestillinger, vi har om personen, og er blinde for andet, som gruppen er/repræsenterer
  - o Vores verden er dynamisk og foranderlig, men stereotyper er ofte statiske. Det kan føre til et gammelt og outdated billede af en gruppe/type.
  - o Stereotyper kan være fejlagtige og ikke have noget på sig som sladder.
8. Spørg eleverne om det, de skrev på flip-overne, er stereotyper.
9. Konkluder, at vi ofte bruger stereotyper, når vi tænker på eller snakker om mennesker og grupper, som vi ikke identificerer os med og endnu mere, når det kommer til mennesker eller grupper, vi ikke kender og aldrig har mødt.

Vi kan være opmærksomme på den måde, vi taler. Ofte når vi taler om stereotyper, bruger vi ord som "aldrig" og "altid". Hvis vi i stedet bruger ord som "mange" og "ofte", så bliver det anderledes.

Eksempelvis kan vi sige, at teenagere dovner den flere timer om dagen fremfor at sige, at teenagere altid er dovne. Det bliver mere nuanceret og nok også nærmere sandheden.

Vi kan ikke komme væk fra at lave generaliseringer om grupper af mennesker, men det er vigtigt at tænke over, om man dømmes store grupper, hvor der er forskelle på personer.